

Uz sākumlapu>Meklēt juristu>Sameklēt ekspertu

Sameklēt ekspertu

Čehija

I. Ekspertu saraksti un reģistri

Čehijas Republikā pastāv oficiāls ekspertu saraksts/reģistrs.

Saskaņā ar 7. punkta 4. apakšpunktu Likumā par ekspertiem un tulkiem (Nr. 37/1967 Coll.), ko īsteno ar Tieslietu ministrijas 1967. gada 17. aprīļa Noteikumiem (Nr. 36/1967 Coll.), zvērinātu ekspertu un tulku saraksti ir publiski pieejami.

Ekspertu un tulku saraksts ir pieejams [šeit](#), ekspertu institūtu saraksts — [šeit](#).

Par ekspertu reģistra uzturēšanu atbildīgās struktūras ir apgabaltiesas un Tieslietu ministrija.

Saskaņā ar 4. iedaļas 1. apakšiedaļas a), c) un e) punktu Likumā par ekspertiem un tulkiem (Nr. 36/1967 Coll.), ko īsteno ar Noteikumiem Nr. 37/1967 Coll., lai ekspertus varētu iekļaut reģistrā, tiem jāatbilst šādiem kritērijiem:

valstspiederība (Čehijas Republikas, ES ar ilgtermiņa vai pastāvīgas uzturēšanās tiesībām, trešo valstu — ar pastāvīgas uzturēšanās tiesībām);

kvalifikācija;

tālākizglītība;

pilnīga tiesībspēja un rīcībspēja;

sodāmības neesība.

Lai ekspertu reģistrētu, viņam ir jādod zvērests. Zvēresta teksts ir šāds: "Es solu, darbojoties kā eksperts, pilnīgi ievērot likumu, rīkoties objektīvi saskaņā ar savām īpašajām zināšanām, pilnībā izmantot visas savas zināšanas un paturēt noslēpumā faktus, kas man kļuvuši zināmi, veicot eksperta darbības."

Lai eksperti tiktu reģistrēti, viņiem ir jāvērtē kompetentajā tiesā (dažos gadījumos — ministrijā).

Ekspertu var izslēgt no reģistra sakarā ar eksperta

nāvi,

nāves fakta atzīšanu — no dienas, kad ar tiesas lēmumu eksperts atzīts par mirušu,

tiesībspējas un rīcībspējas atņemšanu vai ierobežošanu — no dienas, kad galīgi stājies spēkā tiesas nolēmums par tiesībspējas un rīcībspējas atņemšanu vai ierobežošanu,

galīgu notiesājošu spriedumu par tīšu noziedzīgu nodarījumu vai galīgu notiesājošu spriedumu par nodarījumu aiz neuzmanības, kas izdarīts, veicot eksperta darbības,

Tieslietu ministrijai vai apgabaltiesas priekšsēdētājam iesniegtu rakstisku lūgumu par izslēgšanu no ekspertu un tulku reģistra — tā kalendārā mēneša beigās, kurā Tieslietu ministrijai vai apgabaltiesas priekšsēdētājam ticis iesniegts lūgums par izslēgšanu no ekspertu un tulku reģistra.

Aļļaujas darbības izbeigšanu sīkāk regulē Likuma par ekspertiem un tulkiem (36/1967 Coll.) 20.b punkts. Šo noteikumu piemēro gadījumos, kad eksperts vairs neatbilst nosacījumiem, ar kādiem ieceļ ekspertu, vai ilgstoši nespēj veikt nekādas darbības (2. apakšpunkts).

Lai ekspertu iekļautu reģistrā, viņam nav jāapņemas ievērot rīcības vai ētikas kodeksu. Tomēr iecelšanas procesā tiek vērtētas kandidātu personīgās īpašības. Ekspertiem ir jādod zvērests.

Tieslietu ministrija un apgabaltiesas regulāri atjaunina ekspertu sarakstu.

Ekspertu ir iespējams atrast, izmantojot [meklēšanas rīku](#). Meklēšanas rīks aptver visus ekspertus.

Eksperti ir norādīti pēc viņu specializācijas. Patlaban ir aptuveni 50 pamatspecializāciju. Par specializācijām var uzzināt reģistrā.

Ekspertam ir jāsniedz saraksta turētājam darbības pārskats.

II. Eksperta kvalifikācija

Lai eksperti varētu sevi dēvēt par ekspertiem, viņiem ir jāiegūst zināms izglītības līmenis to specializācijas jomā.

Lai praktizētu eksperta amatā, ekspertam nav jāpiedalās profesionālā organizācijā.

Ekspertiem nav pienākuma regulāri atjaunināt vai celt savu prasmju līmeni. Nepastāv profesionālās kvalifikācijas celšanas sistēma.

III. Ekspertu atlīdzība

Eksperta honorāru aprēķina saskaņā ar Noteikumiem Nr. 37/1967 par ekspertiem un tulkiem.

Eksperta honorāram ir noteikti ierobežojumi.

Tiesas ieceltiem ekspertiem neizmaksā avansu.

Eksperta honorāra samaksas pienākums izpaužas šādi:

Civilprocess

Eksperta samaksa ietilpst tiesvedības izmaksās. Katra tiesvedības puse sedz tai radušās izmaksas un sava pārstāvja izmaksas. Tiesa par labu pusei, kura pilnībā uzvarējusi lietā, piespriež atlīdzināt izmaksas, kas radušās, efektīvi ceļot prasību vai aizstāvēt tiesības pret zaudējušo pusi. Ja puse ir bijusi daļēji sekmīga, tiesa taisnīgi sadala pienākumu atlīdzināt izmaksas vai pasludina, ka nevienam no lietas dalībniekiem nav tiesību uz izmaksu atlīdzināšanu. Ņemot vērā procesa rezultātu, valstij ir tiesības no pusēm pieprasīt valsts segto izmaksu atlīdzināšanu, ja šādas izmaksas nav izslēgtas no tiesas izdevumiem.

Kriminālprocess

Kriminālprocesa, tostarp izpildu procesa, īstenošanai nepieciešamās izmaksas sedz valsts. Ja apsūdzētais tiek likumīgi notiesāts, viņam ir pienākums atmaksāt valstij fiksētu summu par citiem valsts segtiem izdevumiem, taču tikai tādā gadījumā, ja procesā ir lūgts izmantot eksperta atzinumu.

Attiecībā uz eksperta honorāru puses nevar saņemt juridisko palīdzību.

IV. Ekspertu atbildība

Čehijas Republikas regulējumā nav ietverti īpaši noteikumi, kas attiektos uz eksperta atbildību. Tiek piemēroti vispārējie noteikumi (deliktu/līgumu tiesības).

Līdz šim ekspertiem nebija pienākuma apdrošināt atbildību, izmantojot profesionālās darbības apdrošināšanu. Tomēr apdrošināšanas pienākums tiks ieviests pēc nākamās piemērojamo normatīvo aktu reformas.

Normatīvie akti neierobežo eksperta atbildības apjomu.

V. Papildu informācija par ekspertīzes procesu

Galvenās tiesību normas, ko Čehijas Republikā piemēro tiesu ekspertiem, ir ietvertas Likumā Nr. 36/1967 par ekspertiem un tulkiem, Civilprocesa kodeksa likumā Nr. 99/1963, Kriminālprocesa kodeksa likumā Nr. 141/1961 un Administratīvā procesa kodeksa likumā Nr. 500/2004. Šie noteikumi angļu valodā tiešsaistē nav pieejami.

Vispārējie noteikumi par eksperta iecelšanu civillietu, krimināllietu vai administratīvās tiesas procesā ir līdzīgi. Eksperta nosaukums tiek aizsargāts.

Čehijas Republikas tiesību sistēmā netiek nošķirti eksperti-licinieki, tehniskie eksperti, juridiskie eksperti un citi eksperti.

Pavisam ir reģistrēti aptuveni 9000 eksperti. Tieslietu ministrija ir izstrādājusi jaunu likumprojektu par ekspertiem. Valdība šo likumprojektu ir iesniegusi parlamentam. Likumprojekts būtu jāstājas spēkā 2021. gadā.

1. Ekspertu iecelšana

Ekspertus var iecelt tiesa un/vai puses.

Civillietu un administratīvās tiesas procesā ekspertu nevar iecelt pirms tiesvedības ierosināšanas.

Kriminālprocesā KPK 105. panta 1. punkts paredz: ja kriminālprocesā nozīmīgu faktu noskaidrošanai ir nepieciešamas eksperta zināšanas, kriminālprocesā iesaistītā iestāde lūdz lietpratēja viedokli. Ja vērtējamā jautājuma sarežģītības dēļ ar šādu procedūru nepietiek, kriminālprocesā iesaistītā iestāde ieceļ ekspertu. Pirmstiesas procesā ekspertu ieceļ kriminālprocesā iesaistītā iestāde, kas uzskata, ka eksperta atzinums ir nepieciešams lēmuma pieņemšanai, proti, prokurors, ja lieta nodota atpakaļ izmeklēšanas turpināšanai, bet tiesvedībā — tiesas sastāva priekšsēdētājs. Apsūdzēto, kā arī tiesvedībā — prokuroru, informē par eksperta iecelšanu. Citas personas informē par eksperta iecelšanu, ja tiek atzīts, ka tām ir nepieciešams atļaut ekspertam piekļūt konkrētai vietai vai citādi rīkoties, lai organizētu ekspertīzi.

1.a. Tiesas veikta iecelšana.

Tiesa var iecelt ekspertu, ja tai nav konkrētā lietā nepieciešamo specializēto zināšanu. Civiltiesībās un krimināltiesībās pastāv gadījumi, kad eksperta iecelšana ir obligāta.

Kriminālprocesa likums Nr. 141/1961 Coll., Kriminālprocesa kodekss (turpmāk — "KPK"), KPK 105. panta 1. punkts: Ja kriminālprocesā nozīmīgu faktu noskaidrošanai ir nepieciešamas eksperta zināšanas, kriminālprocesā iesaistītā iestāde lūdz lietpratēja viedokli. Ja vērtējamā jautājuma sarežģītības dēļ ar šādu procedūru nepietiek, kriminālprocesā iesaistītā iestāde ieceļ ekspertu.

Eksperta iecelšana civilprocesā, kriminālprocesā un administratīvās tiesas procesā neatšķiras.

Tiesas ieceltiem ekspertiem ir juridisks pienākums informēt par interešu konfliktu, ja tāds pastāv.

Gadījumos, kad ekspertu ieceļ tiesa, tā eksperta izvēlei izmanto ekspertu sarakstu vai reģistru, jo tiesai ir noteikts juridisks pienākums iecelt reģistrā ierakstītu ekspertu.

1.b. Pušu veikta iecelšana

Puses var iecelt ekspertu jebkurā brīdī. Puses ieceltu tiesu ekspertu (ja viņi ir iekļauti publiskā valsts reģistrā) izstrādātiem eksperta atzinumiem ir tāds pats svars kā tiesas iecelta eksperta atzinumam.

Pusēm, ieceļot ekspertu, nav jāvadās pēc konkrētas procedūras vai noteikumiem.

Abas tiesvedības puses nevar iecelt vienu un to pašu ekspertu.

Tiesa nevar uzdot abām pusēm iecelt vienu un to pašu ekspertu (piemēram, maza apmēra vai paātrināti izskatītā tiesvedībā), nevis atļaut katrai no tām izmantot savu.

Tiesvedības pusēm ir jādod ekspertam sīki norādījumi un jautājumi, uz kuriem ekspertam jāatbild.

2. Procedūra

2.a. Civilprocess

Ekspertam nav saistošas nekādas īpašas prasības, kas jāievēro atzinumā un/vai tiesvedībā, piemēram, judikatūra.

Tiesa neuzrauga un nekontrolē eksperta veiktās izmeklēšanas gaitu.

Eksperta darba kvalitātes kontrole netiek veikta (proti, tiesnesis savā spriedumā šajā sakarā to nekādi nevērtē).

Ekspertus iztiesāšanas laikā parasti noprātina pretējā puse.

Eksperta atzinums tiesai nav saistošs. Eksperta atzinums ir tikpat svarīgs kā jebkurš cits pierādījums, un tiesnesim tas jāvērtē objektīvi un saistībā ar citiem pierādījumiem. Tiesas iecelta eksperta sniegta atzinuma pareizība netiek prezumēta. Puses iecelta tiesu eksperta (ja viņš ir iekļauts publiskā valsts reģistrā) izstrādātā eksperta atzinumam ir tāds pats svars kā tiesas iecelta eksperta atzinumam. Puses var apstrīdēt ziņojumu, sniedzot paskaidrojumus.

Nav noteikta procedūra, kurā eksperti tiktos pirms iztiesāšanas vai kurā tos pirms iztiesāšanas noprātina pretējā puse, lai sašaurinātu jautājumus un tiesa izprastu viedokļu atšķirības.

Ekspertiem ir atļauts procesa laikā sazināties ar pusēm, taču viņiem ir jāievēro Likuma par ekspertiem un tulkiem (36/1967 Coll.) 11. punktā noteiktās prasības, kas paredz, ka eksperts (tulks) nevar sniegt atzinumu vai tulkot, ja viņa saikne ar lietu, izpildu iestādēm, lietas dalībniekiem vai to pārstāvjiem liek apšaubīt viņa objektivitāti.

Tiklīdz ekspertam (tulkam) kļuvis zināms par faktiem, attiecībā uz kuriem viņam ir interešu konflikts, par to nekavējoties ir jāinformē; šāds pienākums ir arī pusēm. To, vai ekspertam (tulkam) ir vai nav jāatsniedz eksperta atzinumu (veikt tulkojumu), izlemj struktūra, kas to iecēlusi eksperta atzinuma sniegšanai. Noteikumus par liciniekam *mutatis mutandis* piemēro attiecībā uz gadījumiem, kad eksperts (tulks) var atteikties sniegt eksperta atzinumu (tulkot) un kad nevar uzdot sniegt eksperta atzinumu (tulkot).

Pusēm ir pienākums sadarboties ar ekspertu. Dažkārt eksperts uzaicina puses uz izpēti vai iztaujāšanu. Ekspertiem ir tiesības uz klausīšanas laikā uzdot liciniekam jautājumus.

Jo īpaši ekspertam nav pienākuma rīkot sanāksmes ar pušu piedalīšanos, lai uzklausītu to piebildes.

1. Eksperta atzinums

Formālās prasības, kādām jāatbilst eksperta atzinumam, ir noteiktas Likuma par ekspertiem un tulkiem (36/1967 Coll.) 13. pantā. 13. pants paredz, ka, ja eksperta ziņojums tiek iesniegts rakstveidā, ekspertam ir jāparaksta un jāapzīmogo ikviens tā eksemplārs; tādas pašas prasības ir tulkam attiecībā uz apliecinātiem tulkojumiem.

Ekspertiem nav pienākuma sniegt iepriekšēju atzinumu.

Ekspertiem nav pienākuma iepriekšējā vai galīgajā atzinumā atbildēt uz pušu argumentiem.

Ekspertam nav saistošas nekādas citas īpašas prasības, kas jāievēro atzinumā un/vai tiesvedībā, piemēram, judikatūra.

Ir gadījumi, kad ekspertam ir jāiesniedz papildu ziņojums pēc papildu jautājumu saņemšanas no pusēm un tiesneša.

Eksperta atzinumu sniedz rakstveidā. Ekspertu var aicināt aizstāvēt tā sniegto atzinumu.

2. Tiesas sēde

Ekspertam nav jāpiedalās sagatavošanas sēdē.

Ekspertam ir jāpiedalās sēdē, lai atbildētu uz tiesas un pušu uzdotajiem jautājumiem.

Ekspertus iztiesāšanas laikā parasti noprātina pretējā puse.

Šeit izklāstītā informācija tika iegūta projektā "Find an Expert" no Eiropas Ekspertu un ekspertīzes institūta (EEE) ieceltajām valstu kontaktpersonām.

Lapa atjaunināta: 17/05/2021

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.